

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE XIVe KAMER

A R R E S T

**nr. 229.474 van 5 december 2014
in de zaak A. 210.631/XIV-35.307**

In zake : Annik JORENS
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Jürgen Millen
 kantoor houdend te 3730 Hoeselt
 Tongersesteenweg 4, bus 1
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door
de minister van Justitie
met kantoren te 1000 Brussel
Waterloolaan 115
alwaar woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 4 november 2013, strekt tot de nietigverklaring van de beslissing van de gevangenisdirecteur te Hasselt van 3 september 2013 op basis waarvan aan Annik Jorens een tuchtsanctie van veertien dagen individueel regime wordt opgelegd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en verzoekster heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Alexander Van Steenberge heeft een verslag opgesteld overeenkomstig artikel 93, eerste lid, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 ‘tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State’.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 november 2014.

Staatsraad Daniël Moons heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Valerie Kruyen, die *loco* advocaat Jürgen Millen verschijnt voor verzoekster, en attaché Wim Van Brussel, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Alexander Van Steenberge heeft een met dit arrest andersluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoekster is gedetineerd in de gevangenis te Hasselt.

3.2. Op 31 augustus 2013 stelt penitentiair beambte E.B. een tuchtrapport op lastens verzoekster. Daarin stelt deze penitentiair beambte:

“Tijdens de celcontrole bij bovenvermelde gedetineerde, vond ik in het zakje van haar jeansrok een verdachte substantie. Deze substantie was ingedraaid in een papieren zakdoekje. Dit heb ik bijgevoegd in een plastic zakje bij het rapport”.

3.3. Na onderzoek van het rapport van de penitentiair beambte beslist de gevangenisdirecteur een tuchtprocedure tegen verzoekster op te starten. In de “mededeling aan de gedetineerde inzake de tuchtprocedure” van 1 september 2013 deelt verzoekster mee dat zij wenst een beroep te doen op een raadsman.

3.4. Op 3 september 2013 wordt verzoekster gehoord door de gevangenisdirecteur bijgestaan door haar raadsman. Het verslag van de tuchtrechtelijke hoorzitting van 3 september 2013 luidt:

“De hoorzitting wordt voorgezeten door W.A., directeur
De gedetineerde wordt bijgestaan door een advocaat: Millen Jürgen.
De hoorzitting heeft plaats in aanwezigheid van [...]:

1. W.A.: directeur
2. M.H.: PA
3. C.A.: PAA
4. Millen Jürgen: advocaat
5. Jorens Annik: gedetineerde

De directeur herinnert de gedetineerde aan de ten laste gelegde feiten: zie rapport 31.8.13.

Hij geeft het woord aan de gedetineerde / aan zijn advocaat, die verkla(a)r(t)(en):

Mtr. Millen: Ik zie natuurlijk niet het voorwerp wat in beslag is genomen. Wat zat er precies in het zakdoekje? Gaat het getest worden?

We moeten natuurlijk eerst uitsluitel hebben van wat het is alvorens er een sanctie kan opgelegd worden.

Mevrouw zegt ook dat ze geen drugs neemt. Ze zegt dat er geen enkel gegeven is dat ze gebruikt. Ze weet ook niet hoe het er terecht is gekomen en wat het is.

Dir.: Wat was de substantie dan wel?

Betr.: Ik heb het ook niet gezien.

Dir.: Vanwaar komt het dan?

Mtr. Millen: Ze weet het niet. De deuren staan soms open door de bewegingen die er gebeuren.

De directeur nodigt de gedetineerde uit om zijn [haar] laatste opmerkingen mee te delen:

[...]

Hij licht de gedetineerde in dat de beslissing hem [haar] uiterlijk binnen 48 uur nadat hij werd gehoord zal worden ter kennis gebracht.”

3.5. De directeur beslist diezelfde dag nog om aan verzoekster een tuchtsanctie op te leggen wegens een inbreuk van “eerste categorie”, overeenkomstig artikel 129 van de Basiswet van 12 januari 2005 ‘betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden’ (hierna: de basiswet), namelijk “het bezit van of de handel in door of krachtens de wet verboden voorwerpen of substanties”.

De opgelegde sanctie luidt: “de afzondering in de aan de gedetineerde toegewezen verblijfsruimte”. Ze wordt opgelegd gedurende “veertien dagen vanaf 31.08.2013 om 20u15 tot en met 14.09.2013 om 20u15”.

Deze beslissing is gemotiveerd als volgt:

- “• dat bij betrokkene een bij reglement verboden substantie werd gevonden;
- dat we uit ervaring weten dat het vermoedelijk om drugs gaat;
- dat uit de feiten een gebrek aan respect voor de lokale leefregels blijkt;
- de mogelijke nefaste gevolgen voor de gezondheid van de gedetineerde;
- het bezit en gebruik van drugs in de gevangenis een overtreding van de leefregels is;
- drugs nefaste neveneffecten hebben in de gevangenis nl. afpersingen, bedreigingen, schulden, vechtpartijen,...”.

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Het belang van verzoekster

Standpunt van de partijen

4. Verzoekster steunt haar belang bij het beroep, enerzijds op de opgelegde tuchtsanctie die zij wenst vernietigd te zien, anderzijds op de mogelijke invloed van de thans opgelegde tuchtsanctie op latere tuchtprocedures en de mogelijke rol van de bestreden beslissing op het (eventueel) toekennen van uitgaansfaciliteiten of strafuitvoeringsmodaliteiten.

5. De verwerende partij antwoordt dat “het gedrag van de gedetineerde binnen de gevangenis en dus ook eventuele tuchtbeslissingen [...] geen tegenaanwijzingen meer vormen voor de toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit”. Zij steunt zich hiertoe op de wet van 17 mei 2006 ‘betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten’ en op de wet van dezelfde datum houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken.

Beoordeling

6. Verzoekster die een tuchtsanctie heeft ondergaan, heeft in ieder geval een moreel belang om een tuchtstraf aan te vechten. Bovendien loopt verzoekster het risico dat de bestreden tuchtstraf in aanmerking zou kunnen worden genomen bij een later op te lopen tuchtstraf.

Bijgevolg doet verzoekster blijken van het rechtens vereiste belang bij haar beroep.

V. Onderzoek van de middelen

Tweede middel

Standpunt van de partijen

7. In het tweede middel voert verzoekster in essentie aan dat het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld werd geschonden, doordat de tuchtstraf enkel is gebaseerd op een vermoeden van de gevangenisdirecteur dat de aangetroffen substantie een drug zou zijn, daar waar verzoekster uitdrukkelijk tijdens de tuchtrechtelijke hoorzitting van 3 september 2013 heeft ontkend dat zij drugs had genomen en waarbij zij verklaart dat “zij ook niet weet hoe het [gevonden zakdoekje] er terecht is gekomen.”

Zij voegt daaraan toe dat: “het gegeven dat de aangetroffen verboden substantie (hoe kan een substantie verboden zijn als niet geweten is wat deze substantie concreet is? het leek minstens aangewezen te spreken over een onbekende substantie) [die] niet onderzocht werd én de gevangenisdirecteur stelt dat zij slechts op basis van haar ervaring van mening was dat het vermoedelijk om drugs zou gaan [wat] maakt dat het vermoeden van onschuld miskend werd”.

8. De verwerende partij antwoordt in essentie dat de door de penitentiair ambtenaar opgestelde verklaring bewijskracht heeft, zolang deze verklaring niet wordt beticht van valsheid in geschriften. Het tuchtrapport vormt een objectief en waarheidsgetrouw document. Zij voegt daaraan toe dat “de directie in alle redelijkheid heeft geoordeeld dat aan de verklaringen die betrokkene tijdens de hoorzitting heeft geuit, geen geloof kon worden gehecht”; want uit het rapport aan de directeur blijkt dat bij betrokkene een verboden substantie werd aangetroffen die in een papieren zakdoekje was gedraaid en verstopt zat in het zakje van haar jeansrok.

De verwerende partij besluit dat verzoekster geen geloofwaardige tegenindicaties voorlegt die erop wijzen dat de bij haar gevonden substantie lichtzinnig of met opzet als drugs werden aangemerkt.

Beoordeling

9. De omstandigheid dat het voorwerp dat in beslag werd genomen, zijnde een substantie die “was ingedraaid in een papieren zakdoekje” en die door de penitentiair beambte in een plastic zak werd gestoken en bij het tuchtrapport van 31 augustus 2013 werd gevoegd, niet werd vertoond tijdens de tuchtrechtelijke hoorzitting van 3 september 2013 en bijgevolg niet aan het tegensprekelijk debat werd onderworpen zodat onbekend is gebleven wat zich in “het papieren zakdoekje” bevond, heeft tot gevolg dat niet is bewezen dat bij verzoekster “een bij reglement verboden substantie werd gevonden”.

Dat de gevangenisdirectie desbetreffend stelt “dat we uit ervaring weten dat het vermoedelijk om drugs gaat”, volstaat niet om aan verzoekster een tuchtstraf op te leggen, vermits het materieel bestanddeel (het *corpus delicti*) van de tuchtinbreuk niet blijkt uit het tuchtrapport noch uit het verslag van de tuchtrechtelijke hoorzitting.

Het is tevens onbekend gebleven hoe dit “papieren zakdoekje” met de niet geïdentificeerde substantie in de jeansrok van verzoekster is terecht gekomen.

Dienvolgens gaat de bestreden beslissing uit van een onzorgvuldige feitenvinding en is ze gebaseerd op niet bewezen vermoedens van de gevangenisdirectie.

Het tweede middel is in de aangegeven mate gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt de beslissing van de gevangenisdirecteur te Hasselt van 3 september 2013 op basis waarvan aan Annik Jorens een tuchtsanctie van veertien dagen individueel regime wordt opgelegd.

2. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van vijf december tweeduizend veertien, door de Raad van State, XIVE kamer, samengesteld uit:

Daniël Moons,
bijgestaan door

Johan Pas,

wnd. kamervoorzitter, staatsraad,

griffier.

De griffier

De voorzitter

Johan Pas

Daniël Moons